

מכונות ושמה שחיתות

צירלי
אברהם אילן, בעל בית-הספר לנהגות אילן, מגדולי בתי-הספר אלה. נעצר כחשוד במתן שוחד.

מת זאת העביר אדם אחר, שהחזיר את אופנועו למורה כשהוא פגום — תוך כדי מהלך הבחינה התנגש רוכב האופנוע שנבחן במכונת והבוטח לא הרגיש בכך כלל, הע- ביר אותו.

עד לפני חדשים מספר היה בוחן רוכבי אופנוע אוסף קבוצה של 7-8 נבחנים ויוצא עצמם לדרך בשיירה, למבחן משך 25 ד' קות. אחרי מבחן זה חייב הבוחן לתת לכל נבחן ציון מדויק בנקודות ב-21 סעיפים שונים. הוא צריך לקבוע כיצד עבר כל אחד מהנבחנים את הוינוק הרגיל; כיצד השתמש במצמד (קלאש), איך החליף הילוכים, איך שלט בהגה, כיצד השתמש במראה או ב- סימנידי, ועוד סעיפים רבים. אפילו בוחן פנומן אינו מסוגל לקבוע ציונים ל-8 אי- שים ב-21 מקצועות, אחרי שרכב עם 25 דקות.

כיום אמנם צומצמה קבוצת הנבחנים ב- אופנוע ל-4 נבחנים, אולם צימצום זה אינו משנה את העובדה ששום בוחן בעולם אינו מסוגל לבצע בחינה מושלמת בפרק- זמן זה ליותר מאשר רוכב אופנוע אחד.

★ ★ ★ התעודה הסודית

הה הנבחן בנהיגה במכונת, בה בוחן אותו בוחן אחד במשך 25 דקות, אינו מסוגל לדעת מעולם לפני הבחינה אם יצ- ליה בה או לא. אחת התקנות שהנהיג מש- רד הרישוי, שאינה ידועה ללומדי הנהיגה היא, שכל בתי-הספר לנהגות חייב, עם הגי- שו תלמיד לבחינה, למסור למשרד-הרישוי תעודה, בלי ידיעת התלמיד, בה יצויין ה- ציון בו מעריך המדריך את התלמיד.

דרגות הציונים בתעודה מתחלקות לארבע: טוב-מאד, טוב, מספיק ובלתי-מספיק. אולם גם התלמיד הסובב ביותר לא יזכה בציון טוב-מאד וגם הגרוע ביותר לא יקבל ציון בלתי-מספיק. מורי בתי-הספר למדו מנסיון נם כי קורה שתלמידים שקיבלו ציון טוב- מאד, נכשלו ואלה שקיבלו בלתי-מספיק — הצליחו. אחרי מקרים כאלה נקראו המורים למשרד הרישוי, שם נזפו בהם שהם גו- ת' גים ציונים בלתי-ריאליים. כתוצאה מכך רש- מו 'כל המורים בתעודות את הציון מספיק.

מה עשה משרד הרישוי? הוא הורה לבטל את הציון מספיק. בתי-הספר חייבים לכן להחליט לפני הבחינה אם הנבחן הוא טוב או בלתי-מספיק. מאחר שלרוב דעת הבוח- נים — שלמרות האיסור החל עליהם לר- אות את התעודה לפני הבחינה, הם רואים אותה — שונה מדעת בתי-הספר, מאבדים מספר בתי-ספר את שמם הטוב. אולם אלה המצליחים לסדר שתוצאות הבחינה יתאימו לציון שנתנו הם — מוסקים לקוחות. הסיבה העיקרית לאי-הידיעה ואי-הוראות לגבי ההצלה או הכשלון בבחינה-הנהגת נעוצה בבוחנים עצמם, ברמתם ובאופיים. נקודה זו היא אחת מנקודות התורפה של משרד הרישוי, הפותחת פירצה לשחיתות.

(המשך הפידרה בשבוע הבא.)

גורלו תלוי בידיה. יש כאלה שעושים אף יותר מזה. גם צירלי אילן וגם גפתי מול- כוב דואגים תמיד לסדרי התחבורה של ימיו מה, מובילים אותה למחוז חפצה, משרתים אותה בעת קניות או בעת ארוחות. אין פלא איפוא, שבפניהם ובפני תלמידיהם פתו- חה תמיד הדרך, לכל שעת מבחן רצויה.

★ ★ ★ בחינה דלא שוחד

גם צירלי אילן וגם גפתי מולכוב נעצרו השבוע בגל המעצרים שעבר על אנשי משרד הרישוי והקרוכים אליו. מלבדם נעצר עוד צבי בס, בעל בית הספר לנהיגה יפאור שביפו, ושני בוחנים — בוחן ברוך רוזנקרן ורבי-בוחן אברהם לראה.

חמישה אלה נעצרו לאחר שבידי המשרה נמצאו די הוכחות כדי להאשימם. בעלי בתי-הספר לנהיגה הואשמו בנתינת שוחד,

רוזנקרן
בוחן במשרד הרישוי בתל-אביב, כפי ש- צולם בבית-המשפט, כשהובא להארכת מעצרו.

והבוחנים בליקחת שוחד תמורת העברת תלמידיהם במבחן הנהיגה.

השאלה הפשוטה הנשאלת במקרה זה היא: מדוע היה צורך לשלם לבוחנים שו- חד? הרי בעד אותו הכסף אפשר היה לקחת עוד שיעורי נהיגה, ללמוד לנהג כאופן מושלם ולעבור את הבחינה ללא תשלום שוחד. אם כי מחירי לימוד הנהיגה הם יקרים למדי — 4,5 ל"י עבור שיעור של 25 דקות במכונת, 10 ל"י עבור שיעור של 25 דקות במכונת משא כבדה או אוטובוס — הרי בסופו של דבר אין הבדל רב בסכום הכסף המוצא על שוחד אי על לימוד תקין.

כדי להבין מדוע יכול היה להיחזר מצב כזה, בו יהיו מנהלי בתי הספר לנהיגה והתלמידים מעונינים לשלם שוחד, בסכומים שנעו בין 40 ל-60 ל"י למבחן — יש ללמוד להכיר את אותו צד של משרד הרישוי הנקרא מבחני נהיגה.

לכל אדם נוגש לבחינה במקצוע כלשהו, יש מושג פחות או יותר מה תהיה מידת הצלחתו בבחינה. שכן כל אדם המסוגל ל- העריך את עצמו, יודע מה מידת בקיאותו בחומר הבחינה, יודע את התמצאותו בנוש- אים הנדרשים. אולם אין כמעט אדם ה- נוגש לבחינה-נהגות היכול לדעת בבירור אם יצליח בבחינה או לא. אותו אדם יכול ל- היות נהג ותיק ומנוסה או טירון שהחזיק את ההגה שעות ספורות בלבד; סיכויי ה- הצלחה בבחינה, הנשקפים לשניהם, הם ש- וים בערך. כי כל אלה שעברו בחינות-נה- גות, או אלה המדריכים בשיעורי-נהגות ו- מעבירים את תלמידיהם בבחינות, אינם נח- לקים בקוודת אחת: ההצלחה בבחינה תלו- ית בבוחן יותר מאשר בנבחן.

בפי מורי בתי-הספר לנהיגה יש סיפורים רבים בקשר לכך. הם יכולים לספר על מקרה בו ערך בוחן מבחן לקבוצה של ש- עת רוכבי אופנוע. הוא פלס אחד מהם ש- שום שמוע אופנועו ככה פעם אחת. לעו-

האשה, המנהלת את סידור הבחינות, מאחר- רי האשנב.

ימימה קופלמן היא לכאורה פקידה קטנה במשרד הרישוי. אולם לרובות הנבחנים העוברים דרכה היא דיקטטור כל-יכול. היא שה בגיל העמידה, המחזיקה, מלבד במשרה ממשלתית זו, גם במונית הרשומה על שמה והעובדת למענה, עושה בסדרי קביעת- התור כבתוך שלה. אין שום סדר הגיוני בקביעת תור זה. אם אדם בא ביום חמישי להזמין תור, יש עבורו תור רק ליום חמישי הבא. אם הוא בא ביום שישי, הוא מקבל תור ליום ראשון הקרוב.

עבור בעלי בתי-הספר לנהיגה משמשת קביעת התור למבחן נקודה חשובה מאוד. כל מדריך מעוניין, שתלמידו יקבל מועד בחינה בזמן המתאים לו, ובמועד המוקדם ביותר, אם מדריך סבור שתלמידו מוכן לבחינה, הוא רוצה שהתלמיד יעבור אותה מיד, ולא כעבור שבועיים. אולם מועד ה- בחינה תלוי בגברת ימימה.

יש מדריכים שבאופן קבוע יקבלו תארי- כים ושעות בלתי נוחים: לעומתם יש מדרי- כים אחרים שתמיד נמצא עבורם מקום בש- עת נוחה ובמועד הרצוי להם. מן המפור- סמות הוא במשרד שאברהם ("צירלי") אילן, בעלי של בתי-הספר לנהגות אילן, או גפתי מולכוב, בעל בתי-הספר אביה, יכר- לים לקבל מועד בחינה מהיום למחר בשעה הנוחה ביותר. ברור שפירסומת מעין זו מעלה את שם בתי-הספר ומושכת אליו תלמידים.

כאשר נפתח אשנב של ימימה בבוקר, והראשון בתור ינסה למצוא תאריך נח לבחינה, הוא יוכל להיחזק שהתאריכים הנוחים תפוסים על ידי רישום אותיות מס- תוריות, שרק ימימה יודעת לפענחן. "תאריך זה מלא! ישוה זה תפוסה!" עונה ימימה לבקשות. אולם אותה שעה, אפשר להשיג מקום לבחינה, בימים ובשעות התפוסות אצל

מורכוב
בעל בתי-הספר לנהיגה אביה, נעצר כחשוד ב- מתן שוחד לבוחן, יהיה כנראה עד המלך.

מספר אנשים, המסתובבים בשטח, עבורם נשמר התור.

כמעט כל בעלי בתי-הספר לנהגות, שהם לקוחותיה העיקריים של ימימה, בהזמנים תור עבור תלמידיהם, נוהגים לידה מנהג של אלם משונה. בעת הרישום צריך כל אחד להשליש סכום של חמש ל"י תמורת הבחינה. אולם משום מה טועים רבים מהמשלמים, וכאשר ימימה דורשת מהם תשלום, הם אומרים: "הרי רק לפני רגע שילמתי לך!" ימימה עושה או חשבונות בקופה ופוסקת: "לפי כל החישובים לא שילמת!" בדרך מזווה, כאילו נדברו מראש. סבורים הרבה משלמים כי נתנו לימימה שטר של חמש ל"י, שעה שהיא טוענת שלא קיבלה כל כסף.

אולם אף אחד מהם אינו מעיז להתחזק עמה, אפילו אם יש לו עדים כי שילם את הכסף. הוא ישלם פעם שניה. אף אחד אינו רוצה להיכנס בריב עם הגברת ימימה, שכן

של המכונות, או "משך הבדיקה של המתקן במכונת לא יעלה על 2-3 דקות," לא בוצעו כלל.

גם כיום נאלץ נהג שהמתין עם מכונתו שעות בתור למבחן, אחרי ששילם ש- ל"י תמורת בדיקה של שבוע דקות, לחזור על כל דרך היסטוריה בפעם נוספת, באם נמצא במכונתו בורג בלתי-מחוקק או תיקון קטן אחר. במצב זה אין פלא, שסביב מתקן ה"סט" התארגנה קבוצת אנשים, ה- מעבירים מכונות ב"סט" תמורת תשלום.

במקום לעמוד בתור ולהפסיד יום עבודה יכול בעל מכונת למסור את מכונתו ל- אחד מאנשים אלה תמורת תשלום של 10-15 ל"י, וזה כבר ידאג להעברת המכונת. אנשים אלה מוכנים גם לבצע תיקונים במ- כונת עבור המבחן תמורת תשלום.

כאן נפתח פתח למעשי שחיתות לאין- ספור. האנשים, המעבירים מכונות ל"סט", והנמצאים במקום יום-יום, מכירים את ה- בוחנים ומתקשרים עמם. כך קורה שמכונת שאינה עוברת את המבחן כשבעלה מעביר אותה, עוברת את אותו המבחן עצמו מבלי שיבוצע בה אף תיקון, כאשר נוהג בה איש המקום. די לציין שאחד מחבורת מע- בירי ה"סט"ים" שישם בעצמו, במשך תשע שנים, כבוחן במשרד הרישוי, הוא מכיר את כל העובדים במקום שעבדו תחת פקו- דתו, נוהג במקום כבתוך שלו. מכונה הנמסרת לידי אינה צריכה לעמוד שעות בתור, נכנסת למבחן כעבור זמן קצר.

פרק בפני עצמו היא פרשת התיקונים, שמבצעים אותם האנשים במכונות, כדי להעבירן במבחן. במקום תיקונים הם מבצ- עים כל מיני מעשי מירמה. בעזרת חומר דביק הם מחזקים בלמים רפויים, בעזרת כמה גורי עץ שהם דוחפים בין חלקי המ- כונה הם מחסלים דפיקות חשודות, בעזרת מהלומות פטיש כבד הם מתקנים למראית- עין את יציבות הגלגלים. ברור שכאשר תצא המכונת לכביש ותיסע שעה או ש- ע' תיים, יחזרו כל המגרעות, אולם השיפורים מספיקים כדי להעביר את המכונה במבחן. הבוחנים יודעים על להטים אלה, אולם מעלימים מהם עין מתוך קשרים שונים עם מעבירי המכונות.

בין העצורים שנעצרו השבוע היה גם אחד ממעבירי המכונות, צעיר בשם יעקוב רוטקופף. הוא יואשם במתן שוחד לבוחן מכונות, כדי שיאפשר לו העברת מכונות ללא גרימת בעיות. אולם רוטקופף הוא אחד מדגיהרסק הקטנים של השחיתות במשרד-הרישוי. הוא נעצר בעיקר כדי להוציא ממנו פרטים על עבירותיהם של האחרים.

★ ★ ★ שטר כסף בקופה

התור הארוך ביותר משתרך כל יום במשרד-הרישוי לפני האשנב בו קובעים תאריך לנבחנים מבחינות-נהיגה. העמידה בתור עצמה אינה סיוט כה גדול עבור הנבחנים, או בעלי בתי-הספר, המומי- נים עבורם את התור לבחינה, כמו המנע עם

10
בעל בתי-הספר לנהיגה יפאור ביפו, חשוד אף הוא במתן שוחד לרב- הבוחנים אברהם לראה, אף הוא תושב יפו.